

Historia Sekcji Chirurgii Ręki Polskiego Towarzystwa Ortopedycznego i Traumatologicznego oraz Towarzystwa Chirurgii Ręki

A history of the Division of Hand Surgery of the Polish Society
of Orthopedics and Traumatology and the Polish Society
of Hand Surgery

Piotr Czarnecki¹

ORCID 0000-0002-2890-8139

Michał Górecki¹

ORCID 0000-0001-9902-0770

Poznań

Streszczenie: Artykuł przedstawia 50-letnią historię powstania i rozwoju Sekcji Chirurgii Ręki Polskiego Towarzystwa Ortopedycznego i Traumatologicznego, a następnie Polskiego Towarzystwa Chirurgii Ręki, a także omawia ich istotny udział w rozwoju chirurgii ręki w Polsce i na świecie.

Abstract: The article presents a 50-year history of foundation and development of the Division of Hand Surgery of the Polish Society of Orthopedic and Traumatology, and then, the Polish Society of Hand Surgery and indicates their significant impact on the development of hand surgery in Poland and in the world.

Słowa kluczowe: chirurgia ręki, Polskie Towarzystwo Ortopedyczne i Traumatologiczne, historia ortopedii

Keywords: hand surgery, Polish Orthopedic and Traumatology Association, history of orthopedics

Chirurgia ręki jest jedną z najmłodszych gałęzi nauk chirurgicznych, a jej początki sięgają pierwszych dekad poprzedniego wieku. Wyłoniła się jako interdyscyplinarna podspecjalność ortopedii, chirurgii ogólnej oraz plastycznej. Termin ten, mimo iż trywialny, w rzeczywistości ma szerokie znaczenie. Jest to specjalność zajmująca się

¹ Klinika Traumatologii, Ortopedii i Chirurgii Ręki Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu.

przywróceniem zaburzonych czynności całej kończyny górnej, powstałej w następstwie schorzeń, urazów czy wad wrodzonych.

W Polsce prekursorem i organizatorem chirurgii ręki był profesor Hieronim Strzyżewski, który rozpoczął działalność w Klinice Ortopedycznej w Poznaniu, prowadząc łóżka zajmujące się chirurgią ręki, a następnie w 1970 r. był organizatorem pierwszej w kraju Kliniki Chirurgii Ręki Akademii Medycznej².

W Polsce, podobnie jak na całym świecie, zainteresowanie zagadnieniami z zakresu chirurgii ręki znacząco rosło. Naturalną konsekwencją rozwoju tej dziedziny, potrzeby poszerzania wiedzy i umiejętności było tworzenie grup sympatyków, osób, które chciały wymieniać się doświadczeniami i wspólnie dążyć do podniesienia roli chirurgii ręki. W 1965 r. doszło do spotkania się przedstawicieli Polskiego Towarzystwa Ortopedycznego i Traumatologicznego oraz Towarzystwa Chirurgów Polskich. Zaowocowało to wspólnym porozumieniem i powołaniem do życia w dniu 25 maja 1966 roku Sekcji Chirurgii Ręki Polskiego Towarzystwa Ortopedycznego i Traumatologicznego, z siedzibą w Poznaniu. Do zorganizowania Sekcji oraz ukonstytuowania jej Zarządu został upoważniony profesor Hieronim Strzyżewski. Pierwsze zebranie Sekcji Chirurgii Ręki odbyło się 12 listopada 1966 r. w Poznaniu i miało charakter organizacyjny.

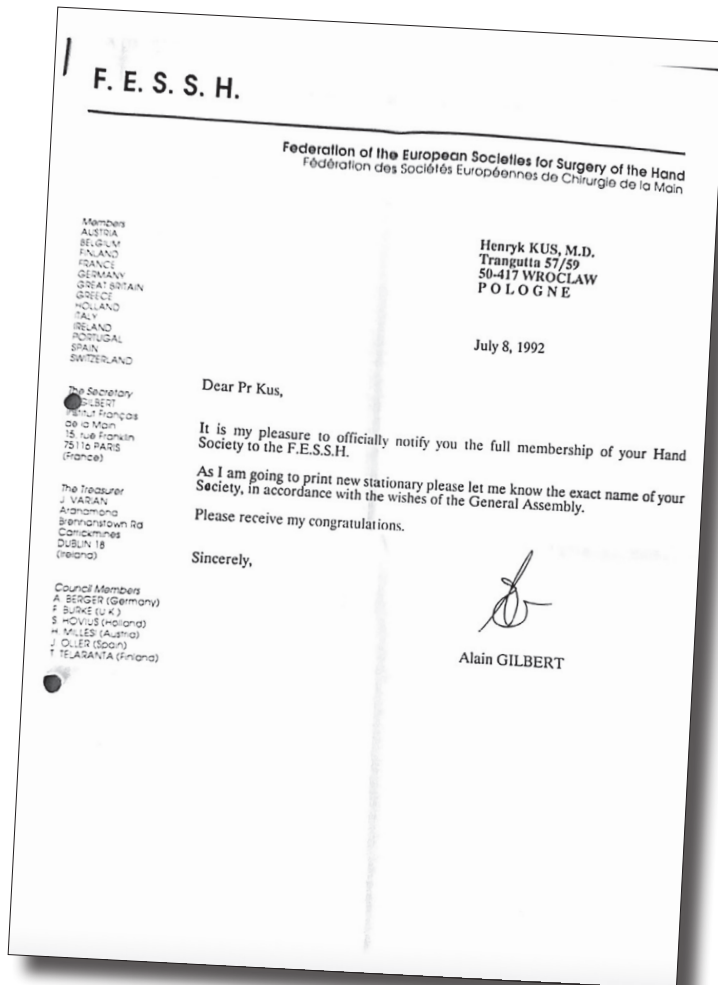
Ustalono cele działania oraz wybrano pierwszy zarząd, który prezentował się następująco:

Przewodniczący: dr med. Hieronim Strzyżewski
V-przewodniczący: doc. dr med. Antoni Hlawaty
Sekretarz: dr med. Wojciech Woźny

Kolejnymi przewodniczącymi Sekcji byli:

1971 r. Józef Kamiński,
1973 r. Hieronim Strzyżewski,
1979 r. Sylwester Jakubowski,
1981 r. Bolesław Nagay,
1985 r. Władysław Manikowski,
1989 r. Alfred Oźga,
1991 r. Jan Skowroński,
1993 r. Władysław Manikowski,
1998 r. Bogusław Baczkowski,
2002 r. Leszek Romanowski,
2005 r. Marek Bielecki,
2009 r. Robert Szałowski,
2013 r. Piotr Czarnecki.
2021 r. Filip Dąbrowski

² A. Roszak, P. Romanowski, K. Kozłowska, M. Jokiel, Poznańska Klinika Chirurgii Ręki w 100-lecie Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Poznańskiego, „Acta Medicorum Polonorum” 2019, nr 1-2, s. 22.

Ryc. 1. Dokument potwierdzający włączenie Polskiego Towarzystwa Chirurgii Ręki do struktur Europejskiej Federacji Towarzystw Chirurgii Ręki FESSH

Zbiory Katedry Traumatologii, Ortopedii i Chirurgii Ręki UMP (dalej: Zbiory Katedry)

Aktywna działalność Sekcji Chirurgii Ręki i jej członków istotnie przyczyniała się do rozwoju chirurgii ręki w Polsce. Regularnie odbywające się zebrania cieszyły się ogromnym zainteresowaniem, a stale rosnąca liczba wygłaszanych prac naukowych doprowadziła do przekształcenia się zebrań w Sympozja Chirurgii Ręki. Uczestniczyli w nich specjaliści z kraju jak i z zagranicy prezentując swoje poglądy, osiągnięcia i doniesienia naukowe. Były one umieszczane w ukazującym się systematycznie „Biuletynie Informacyjnym Sekcji Chirurgii Ręki”, którego redaktorami byli prof. Strzyżewski i dr Woźny. Chcąc podnieść rangę czasopisma oraz dotrzeć do szerszego grona czytelników zostało ono przekształcone w czasopismo o nazwie „Polish Hand Surgery”,

którego twórcą i redaktorem naczelnym był prof. Jan Skowroński. Przez cały ten czas było regularnie wydawane, aż do 2013 r.³.

Szybki rozwój chirurgii ręki w Polsce doprowadził do powołania w 1998 r. Polskiego Towarzystwa Chirurgii Ręki, którego siedziba znajdowała się w Poznaniu. Inicjatywa powstała w wyniku silnej presji członków Sekcji Chirurgii Ręki PTOiTr oraz była koniecznością związaną z wstąpieniem Polski do struktur Europejskiej i Światowej Federacji Towarzystw Chirurgii Ręki (FESSH i IFFSH) (Ryc. 1).

Powołanie Towarzystwa podkreślało interdyscyplinarność tej dziedziny i dawało możliwość zrzeszenia lekarzy innych specjalności, niż ortopedia i traumatologia narządu ruchu. Dodatkowo Towarzystwo, poprzez niezależność prawną i finansową, mogło łatwiej realizować cele naukowe i szkoleniowe dla swoich członków. Na pierwszym zebraniu Towarzystwa wybrano zarząd o składzie:

Prezes: prof. dr hab. Władysław Manikowski

V-ce prezesi: dr hab. Stanisław Pielka, dr med. Bogusław Baczkowski

Sekretarz: dr hab. Leszek Romanowski

Skarbnik: dr med. Andrzej Kiciński

Pierwszy Zjazd Towarzystwa miał miejsce 20-22 maja 1999 roku w Poznaniu, a tematem wiodącym były złamania kości przedramienia. Zjazdy odbywały się regularnie co dwa lata i są nadal organizowane.

Kolejnymi prezesami PTChR zostali wybrani:

2002 r. – Jan Skowroński

2006 r. – Leszek Romanowski

2011 r. – Andrzej Żyłuk

2013 r. – Zbigniew Dudkiewicz

2015 r. – Tomasz Mazurek

2017 r. – Mariusz Bonczar

2019 r. – Piotr Czarnecki

2021 r. – Paweł Zejler

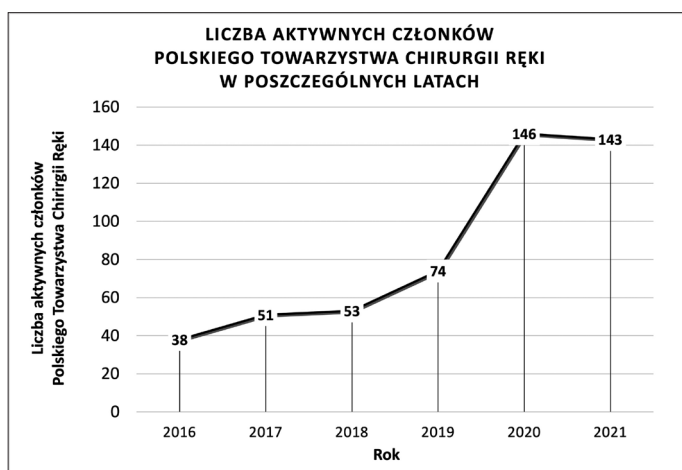
Najważniejszym do tej pory wydarzeniem dla Polskiego Towarzystwa Chirurgii Ręki była organizacja Kongresu Europejskich Towarzystw Chirurgii Ręki (FESSH), który odbył się w Poznaniu w czerwcu 2009 roku. Wzięło w nim udział ponad 1500 osób z całego świata. Był to ogromny sukces zarówno naukowy jak i socjalny. Dzięki temu wydarzeniu towarzystwo wpisało się do czołówki światowych towarzystw chirurgii ręki⁴.

W trakcie ostatnich lat doszło do dynamicznego rozwoju Polskiego Towarzystwa Chirurgii Ręki zarówno na poziomie administracyjnym jak i dydaktycznym. Duży

³ M. Bielecki, L. Romanowski, Historia Sekcji Chirurgii Ręki Polskiego Towarzystwa Ortopedycznego i Traumatologicznego, „Ortopedia Traumatologia Rehabilitacja” 2013, s. 156-158; W. Manikowski, Chirurgia ręki w 100-leciu Polskiego Towarzystwa Ortopedycznego i Traumatologicznego, „Ortopedia Traumatologia Rehabilitacja” 2013, s. 96-105.

⁴ M. Bielecki, L. Romanowski, dz. cyt.; Wykaz poprzednich kongresów FESSH, <<https://fessh.com/past-fessh-congresses/>>, dostęp 15.09.2021.

wkład w ten sukces miał aktualny prezes dr Piotr Czarnecki. Wprowadzona została nowa, przemodelowana strona internetowa towarzystwa (www.ptchr.pl) – najważniejszego w tych czasach środka komunikacji, oraz elektroniczna ewidencja członków towarzystwa. Uporządkowanie podstawowych spraw Towarzystwa oraz aktywna działalność szkoleniowa spowodowały bardzo pozytywną reakcję wśród byłych członków i przyciągnęło wiele nowych osób, zwłaszcza rozpoczynających szkolenie. Aktualnie w PTChR jest 207 członków, w tym 143 aktywnych (2 fizjoterapeutów, 75 specjalistów, 54 rezydentów), a ponadto 17 osób zdało egzamin europejski i otrzymało dyplom European Board of Hand Surgery (EBHS).

Ryc. 2. Liczba aktywnych członków Polskiego Towarzystwa Chirurgii Ręki w poszczególnych latach

Największe grono członków stanowią ortopedzi, aczkolwiek w towarzystwie są również chirurdzy ogólni, dziecięcy i plastyczni. Aktywni (płacący bieżące składki) członkowie są zgłaszani do federacji europejskiej (FESSH) oraz światowej (IFSSH) co w ostatnich latach przesunęło nasz kraj z 26. na 9. miejsce najbardziej liczebnych towarzystw chirurgii ręki w Europie⁵.

Zarząd pracował nad uregulowaniem zasad patronatów, organizacji Zajazdów oraz zaktualizował formułę zebrań i podejmowania decyzji (telekonferencje oraz głosowanie poprzez oficjalne maile). Dodatkowo do stałego kalendarza wpisały się kursy kadawerowe, Letnia Szkoła Chirurgii Ręki, Akademia Chirurgii Ręki.

W ramach szerzenia wiedzy z zakresu chirurgii ręki zainicjowano comiesięczne spotkania webinarium, w których specjaliści z całej polski oraz zza granicy przekazywali swoją wiedzę i doświadczenie. Formuła spotkań wynikała z ograniczeń

⁵ F. Dąbrowski, Sprawozdanie Sekretarza Polskiego Towarzystwa Chirurgii Ręki z kadencji 2019-2021. Gdańsk, 2021.

Program webinarów PTChR na rok 2020

Data i godzina	Temat	Prowadzący	
19.05.2020 godz.18:00	Uszkodzenia ścięgien i nerwów w obręble ręki	Piotr Czarnecki (Poznań), Ewa Bręborowicz (fizjoterapia – Poznań) Marta Jokiel (fizjoterapia – Poznań) Maciej Bochenek (rezydent, Poznań)	zobacz webinarium
02.06.2020 godz.18:00	Złamania śródstawowe staw PIP I kość łódeczkowata	Filip Dąbrowski (Gdańsk) Paweł Reichert (Wrocław) Maciej Dejneki (rezydent - Wrocław) Piotr Czarnecki (Poznań) Leszek Romanowski (Poznań)	zobacz webinarium
23.06.2020 godz.18:00	Usprawnianie pacjenta po urazach ręki – postępowanie nowoczesne – spotkanie połączone z Polskim Towarzystwem Terapii Ręki	Ewa Bręborowicz, Marta Jokiel (fizjoterapia – Poznań), Aleksandra Bartkowiak (fizjoterapia – Poznań), Piotr Czarnecki (Poznań)	zobacz webinarium
16.07.2020 godz.16:00	Management of Complex Injuries of the Upper Extremity	Gość zagraniczny Prof. Leila Harhaus (Niemcy) Piotr Czarnecki (Poznań) Artur Soczka (rezydent, Poznań)	zobacz webinarium
09.09.2020	Choroba Dupuytrena, co zmieniło się w moim postępowaniu? Choroba Dupuytrena u dzieci. Choroby przewlekłe, przeciążeniowe w obręble ręki.	Ireneusz Walaszek* Kaja Gizewska-Kacprzak* Maxymilian Śliwiński *(Szczecin) Paweł Zejler (Częstochowa) Inga Lipińska (Kraków) Piotr Czarnecki (Poznań)	zobacz webinarium
19.11.2020 godz.19:00	Najczęstsze neuropatie uciskowe kończyny górnej	Maciej Bręborowicz (Poznań) Zbigniew Szlosser (Szczecin) + Michał Górecki (rezydent – Poznań)	zobacz webinarium
17.12.2020	Spotkanie świąteczne, sprawozdanie z działalności Towarzystwa	Leszek Romanowski Piotr Czarnecki Filip Dąbrowski Paweł Zejler	zobacz webinarium

Ryc. 3. Spis webinarów organizowanych przez PTChR w roku 2020

Ryc. 4. Prezentacje oraz dyskusje w formie hybrydowej

spowodowanych pandemią, ale okazała się bardzo atrakcyjna i została wysoko oceniona przez uczestników⁶.

Historycznym wydarzeniem był ostatni XI Zjazd Polskiego Towarzystwa Chirurgii Ręki połączony z XIII Międzynarodowym Poznańskim Kursem Chirurgii Kończyny Górnej, 16-17 kwietnia 2021 r., który z powodu epidemii COVID-19 odbył się pierwszy raz online, aczkolwiek część wykładowców prezentowało swoje prace stacjonarnie. Uczestniczyło w nim ponad 250 osób. Wszystkie wykłady zostały nagrane, co dało możliwość uczestnikom obejrzenia ich ponownie przez kolejny miesiąc.

Aktualnie zadania Sekcji i Towarzystwa wzajemnie się uzupełniają. Pierwsza jako część PTOiTr realizuje cele edukacyjne podczas Zjazdów, przedstawiając zwykle aktualne i najbardziej popularne problemy chirurgii ręki. PTChR zrzesza wszystkie zainteresowane tą dziedziną osoby, niezależnie prowadzi działalność edukacyjną, organizacyjną i reprezentuje naszą społeczność na arenie międzynarodowej, zyskując coraz bardziej na pozycji poprzez znaczącą liczbę aktywnych członków, nowoczesną formułę i zaangażowanie.

Ryc. 5. Aktualne logo PTChR

⁶ Spis webinarów organizowanych przez PTChR w roku 2020 <<https://www.ptchr.pl/program-webinarium-PTChR-2020.html>> dostęp 15.09.2021.

Bibliografia:

- Bielecki M., Romanowski L., Historia Sekcji Chirurgii Ręki Polskiego Towarzystwa Ortopedycznego i Traumatologicznego, „Ortopedia Traumatologia Rehabilitacja” 2013, s. 156-158.
- Dąbrowski F., Sprawozdanie Sekretarza Polskiego Towarzystwa Chirurgii Ręki z kadencji 2019-2021. Gdańsk, 2021.
- Manikowski W., Chirurgia ręki w 100-leciu Polskiego Towarzystwa Ortopedycznego i Traumatologicznego, „Ortopedia Traumatologia Rehabilitacja” 2013, s. 96-105.
- Rozsak A., Romanowski P., Kozłowska K., Jokiel M., Poznańska Klinika Chirurgii Ręki w 100-leciu Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Poznańskiego, „Acta Medicorum Polonorum” 2019, nr 1-2, s. 22.

Netografia:

- Spis webinarów organizowanych przez PTChR w roku 2020 <<https://www.ptchr.pl/program-webinarium-PTChR-2020.html>> dostęp 15.09.2021
- Wykaz poprzednich kongresów FESSH <<https://fessh.com/past-fessh-congresses/>> dostęp 15.09.2021